

daer af te verwachten, d'welk ongerwijffelt te beter voortgank soude mogen hebben, so verre alle de Provincien gesamenanderhand de sake tegens sulken vermeeten tyrannen en oppressors wilden met alre vlijt, yver en mannelijken moed aennemen, te rugge stellende alle ydele vrese van de macht der Spangiaerden. En also wy in 't seker onderricht zijn, dat U E. zijn beminders en liefhebers van den vrede, en des Vaderlands, so en twijffelen wy niet, U E. en sullen als een lidmaer der Staten en Furstendom Gelre, daer mede de hand houden, en alle vlijt, yver en goed devoir bewijfen, dat 't selve Furstendom hem sal vereenigen metten anderen Staten (die so heiligen werk voorgenomen hebben) om de liberteit en oude vrydommen van den Landen te recouvreren, en de vremde onrustige Natie, perturbateurs van alle vrede met haren aenhangeren te expulseren, en haerlieder ingevoerde tyrannique regeringe tot een einde te brengen, waer in U E. en andere Staten des voorz Furstendoms Gelre van ampts en officie wegen verplicht zijn om 't gemeene verderf te beletten, en de Landen in hare oude ruste en vrede te brengen, daer toe wy van onser zijde alle goed neerftig devoir willen doen en bewijfen, daer by opsettende lijf, goed en bloed, als wy niet en twijffelen van U L. zijde ook gebeuren sal, aensende de goede occasie die nu t'allen oorden verschijnende is, andersins 't selve alnu preterierende, en souden voor God noch de wereld ontschuldigt mogen worden, so door alsulken goeden voorgenomen werk de Landen tot ruste en vrede gebracht mogen worden, de koopmanschap florerende, en alle rivieren geopent worden, daer aen 't Furstendom Gelre niet weinig gelegen, en overmits dese vremde regeringe, grotelijc beschadigt is. En by so verde de Staten des voorz Furstendoms Gelre yemand aen ons gelieven te senden, om dien aengaende met ons te handelen, sullen ons in alles bijlijk en redelijc vinden, wes totten vrydomme, gemeene ruste en welvaert vereischende is, den welken wy by desen verlenen vry faulveconduict te komen en wederkeren in Holland en Gelderland, en sullen wy bevonden worden staetsgewijs binnen der steden van der Goude of Delf. Hier mede Edele, Ernstfeste vrome Heeren, bidden wy den almogenden, dat hy U E. wils sparen in sijne Goddelijke gratie, en ons in de uwer seer affectieuselijk gebiedende. Geschreven binnen der stede van der Goude desen 9 Octobris 1576. Onder stond uwer E. goedgunstige vrunden de Staten 's Lands van Holland, en was ondertekent *A. de Swieten, A. Duvoesvoorde, C. & Assendelft, Dordrecht, J. Pauli, Delf, S. Storm, Leiden, W. van Heemskerck, Goude, D. Janse Louk.* Leger stond. Ter ordonnantie van de voorz Staten. En was ondertekent

A. GENIZ.

Die van het Hertogdom van Gelre en Graeffschap van Zutphen hebben aen den Prince van Oranien aldus geantwoord:

DEurluchtiger Hoog-geboren Furst, genediger Heer, u F. G. schrijven tot Middelburg datieert den 7. deser maend, is ons den 16. behandet, daer in u F. G. verhalen de calamiteit en ellendigheid, daer in de Nederlanden, als ook dit Furstendom Gelre en Graeffschap Zutphen, geraden, en dat alnu middelen voor handen zijn, om tot vrede en eendracht te geraken, ons vermanende dat wy de leste niet behoren te wesen, dan ons goedwillig en bereid te sullen laten vinden dese saek te helpen bevorderen, daerom u F. G. alrede, om ons u F. G. goede genegenheid metter daed te bewijfen, den Oversten, Capiteinen en krijgs-knechten bevolen hebbende beide te water en te lande, gene vyandlijke daden in dese Landen, noch tegens den ingefetenen van dien, voortaan meer te plegen, verhopende dat wy in alre vriendelijkheid met u F. G. en der selver volke sullen handelen, &c. wijder en breder in dat schrijven aen ons gekomen vermeldet. Daer op u F. G. wy voor antwoord dienstelijk geven te kennen, dat wy voor lang begeert, ook God almachtig gebeden hebben, en noch dagelijc bidden, en bidden laten, durch goede

middelen dese Nederlanden wederom in rust, vrede en eenigheid toebrengen, en die te mogen verstaen en metter daed vernemen, tot vertroosting des gemenen volx en onser allen. En veritaende dat de Steden van Brabant en andere Landen tot bewaringe en behoudnisse van der Landen, privilegien en vrydom van dien, volgende den bevelen van de Coninklijke Majesteit onsen aldargenadigsten Heere vergadert zijn, om te tracteren tot pacificatie van de inlandse oorloge, welvaren van alle Landen, daer toe versoekende eenige Gedeputeerden, so geringe als 't mogelijk is van desen Furstendom Gelre en Graeffschap Zutphen te willen schicken, metten Gesanten van anderen Landen te Brussel wesende, om te verstaen dat gedaen werd, willen wy geern volgende den ouden gebruik helpen beneerftigen, daer van wy ook alrede in werfong zijn, om ierst daegs een generael bykomst van Bannerheeren, Ritterschap en Steden deses Furstendoms Gelre en Graeffschaps Zutphen toe hebben, en also van alle dese handelinge toe communiceren, ook volgens eenige toe deputeren, om op Brussel te trecken, en aldaer te helpen adviseren, raden en sluiten, dat tot dienst Con. Maj. vrede, eendracht en welvaren der alinger Landen gedyen en raken sal. En also u F. G. in der selver schrijven genadiglijk doen vermelden, den Oversten, Capiteinen en krijgsknechten bevolen te hebben, gene vyandlijke daden tegen de ingefetenen deses Furstendoms en Graeffschaps te wenden, &c. So ist doch, genadiger Heer, dat dien onaengesien, noch etlijke. so uit Noord-Holland, uit Gorcum, Bommel en elders te water en te lande, sich ondernemen de dorpen en ingefetenen met dreigementen van dingtal en brandschatten te beswaren, gelijk ook sommige niet onderlaten de reisende personen, so in als uitheemse sich met koopmanschap generende, als haer eigen affairen willende solliciteren, te belasten, te vangen, te brandschatten, als noch sommige in 't Rijx-walt, in Veluw en meer andere plaetsen sich onthalden, seggende in dienst tot Bommel, als elders van u F. G. te wesen, dat wy niet geloven waer te zijn, daerom dienstelijk biddende, dat u F. G. volgende der selver verklaringe, sulke voorsieninge doen willen, mits andermael ernstlich den Capiteinen tot Bommel, Gorcum, als ook Sonoy, Gouverneur van Noord-Holland, en elders te bevelen, hare soldaten binnen den Steden te halden, sonder meer den inwoonderen deser Furstendoms Gelre en Graeffschap Zutphen met dingtale of anders te beswaren, dat u F. G. gelijk vals verklaren willen der selviger mening van de personen (so op de straten sulken aentast als voorz doen, en sich ook in 't walt en elders onthalden) om sulx wetende de selve te vervolgen, en daer tegens te procederen als men tegen stratenchen-ders behoort voort te varen. En hoewel wy niet en twijffelen dese onse begeerte dat gewinnen sal, begeren nietemin een toeverlatig weder beschreven antwoord by desen boden. Biddende insgelijc u F. G. onbeswaert te willen zijn van dese onse verklaringe en mening, de Staten van Holland die ook aen ons geschreven hebben) te verstendigen, Erbiedende hun weder in alle redelijckheid ons te willen laten vinden tegens u F. G. de selve God almachtig in geluksaligen Furstelijken stande en leven tot langen tijde welvarende behoede. Geschreven onder 't secreet der stad Nimmegen dat wy hier in gebruiken, den 20 Octob. 1576. Onder stont geschreven, Verordente der Bannerheeren, Riddereschappen, Hooft en kleine Steden des Furstendoms Gelre en Graeffschap Zutphen itzont tot Nimwegen versamelet.

E om te tonen dattet hen ernst was / de ruste / welvaren / en vrede generalijken te verhoorden / so hebben de boorszreven berordente der Bannerheeren / Riddereschappen / hooft en kleine steden des Furstendoms Gelre en Graeffschaps Zutphen / uit hen-luider name gefonden den Edele Heere Christp van Wepstern haren Gecommitteerde na Brussel aen den Hertoge van Herfshot en Raed van Staten / als ook aen de Staten Generael / met schriftelijke instructie van den 22 Octobris 1576. eerst om te doen de voormoedige en gewoonlyke recomman-